

132η Συνάντηση
Μετα-Ψυχολογίας
Βασίλειος Μαούτσος

5/7/11

Μεταψυχολογικό Σεμινάριο

‘Ελληνικό Ινστιτούτο Κλασικής Ψυχανάλυσης’

‘The Claims of Psycho-Analysis to Scientific Interest’, 1913

Η αρχή επί της οποίας οφείλει να βασίζεται η μελέτη των κειμένων του Φρόιντ μας λέει ότι κανένα από τα κείμενά του δεν είναι δεδομένο. Παντού υπάρχει κάτι το ως τώρα μη-λεχθέν που συνήθως είναι το πλέον σημαντικό και βρίσκεται κρυμμένο σε μία συμπυκνωμένη πρόταση ή μία λέξη που πρώτο-χρησιμοποιείται. Ο Φρόιντ, έχοντας ένα τεράστιο υλικό που είχε να διαπραγματευθεί προσπαθούσε να δώσει τις ασυνείδητες παραμέτρους του μέσα από τον συνειδητό λόγο που ως γνωστόν κάθε άλλο παρά βοηθητικός μπορεί να θεωρηθεί σε μια τέτοια προσπάθεια. Συνεπώς, όπου και όποτε εύρισκε την ευκαιρία - ενώπιον ακροατηρίου (γιατρών ή ψυχαναλυτών), άρθρα σε ιατρικά περιοδικά όπως εν προκειμένω, κείμενα που αφορούσαν μόνον όσους ενδιαφέροντο να τα μελετήσουν επισταμένως κτλ - προσπαθούσε να την εκμεταλλευτεί αναλόγως.

Στο παρόν του κείμενο αναφέρεται σε θέματα που είναι γνώριμα στον μελετητή των εργασιών του. Φερ’ ειπείν, στο πρώτο μέρος αναφέρεται στις ‘παραπράξεις’ και στη ασυνείδητη παράμετρό τους καθώς και στην ‘ονειρική διεργασία’ ως την ανώτατη έκφραση του ασυνειδήτου. Αμφότερα αφορούν ολόκληρο το φάσμα της κλινικής πρακτικής και όχι μόνον τις νευρώσεις. Δηλώνοντας ο Φρόιντ ότι αυτό που μας αφορά είναι το ‘«ψυχολογικό» ενδιαφέρον της ψυχανάλυσης’ αναρωτιέται κανείς τι άλλο θα μπορούσε να ήταν το αντικείμενό της ψυχανάλυσης. Για τον Φρόιντ όμως τίποτα δεν είναι δεδομένο παρά μόνον αυτό που αναγνωρίζει το υποκείμενο/ασθενής. Όποιος, δηλαδή, έχει συγκεντρώσει ‘αποδείξεις’ ότι υπάρχουν ‘ψυχικές πράξεις’ για ‘βιολογικές ερμηνείες’ των εκάστοτε φαινομένων καθώς επίσης ‘αποδείξεις’ ότι ‘ανώμαλες συνέπειες’ αποτελούν εκφράσεις ‘ψυχικά κατευθυνόμενων δυνάμεων’, αυτός γνωρίζει περί του ασυνειδήτου και το θέμα χωρίς αμφιβολία του αφορά. Αυτό που ουσιαστικά του αφορά είναι κάτι πραγματικό τόσο όσο κάθε τι υλικό. Γι’ αυτόν το ψυχικό όργανο είναι μέρος αυτής της ίδιας της βιολογικής του υπόστασης.

Στο δεύτερο μέρος αυτού του του έργου ο Φρόιντ αναφέρεται στη σχέση της ψυχανάλυσης με μη ψυχολογικές επιστήμες όπως η φιλολογία και η φιλοσοφία. Σ’ αυτό ακριβώς το κείμενο αναφέρεται στη φράση του ότι ‘τα όνειρα συγκρίνονται περισσότερο με ένα σύστημα γραφής παρά με μία λεκτική έκφραση’. Πράγματι, η ντετερμινιστική διάσταση του ασυνειδήτου και των αντιπροσωπεύσεών του μέσω του ονείρου δεν θα μπορούσε να περιγραφεί καλύτερα. Η γραφή έχει νόμους πολύ αυστηρότερους από εκείνους του λόγου. Συνεπώς, δια του λόγου εκφράζεται κάτι πολύ αλλοιωμένο που για να χρησιμοποιηθεί κλινικά απαιτείται σημαντική ερμηνευτική προσπάθεια.